

Երագիր Եւրամիան

Թիի 40

3 ՀՈԿՑԵՄԱՆՐԻ (21 ՄԵՊՑԵՄԱՆՐԻ)

1857

ՅԱՆՎԱՆՈՒԹԻՒՆԻՒՆ

ԱՅՍՏՐԻԸ. Սեւափառ կայսրը գեպ ի վայմար Կամբարդու-
թիւնը: Այլեւայլ:
ԳՈՂԱՆԸ. Կարողեն կայսրը գեպ ի Զգուգկարդ Ծամբայ
Կեղե: Այլեւայլ:
ԱՆԳՎԻԸ. Հնդկաստանի լեռ:
ԴԵՐՄԱՆԸ. Այլեւայլ: Ստաւոյ կայսրի Զգուգկարդ
Համեմէն եւ իր փառաւոր ընդունելութիւնը:
ՈՒՍՏՐԻԸ. Կապիտի լեռ: Քոչմանգայի գործակալն
բոլոր յաղթութիւնները:
ՈՒՍՏՐԻԸ. ԱՆԿՈՒԹԻՒՆԻՒՆ. ԱՐԹՈՒՐ ԿՈՐ-
ՑԻՆ ԲԻՐԻՆ ԳՆԱՍՏԱՆԻՐԸ:
ԱՆԿՈՒԹԻՒՆԻՒՆ. Եւրոպայի երեւելի Մայրաքաղաքներ
բուն տարադրութիւնը: Գ. Պերլին:

ԱՅՍՏՐԻՍ

ԱՅԻՆԱՆ. 3 ՀՈԿՑԵՄԱՆՐԻ:

ՄԵՆՍՏՈՒՆ կայսրն անցած ամսոյն 28ին Լաբ-
սենդուրիի ամառանոցէն ծամբայ ելաւ Այլմար
երթալու: Ուր Ռուսաց մեծափառ կայսրի Հեռ
տեսութիւն մը պիտ'որ ընէ: Աւերջին հեռագրա-
կան լրերուն նայելով՝ ինքնակալն արդէն նոյն
քաղաքն հասեր է:

— Լրտարին գործոյ պաշտօնեայ Պուլ Զաւեն.
Հէպն կոմսն իր հիւանդութեան պատճառաւ
Դարլապատի քաղաքները գնաց, ուր չորս շաբա-
թի չափ պիտ'որ մնայ:

— Իարենտորֆի քով բսմոսկան ձիաւորաց
գումարտակն, եւ Ալթքաստենի հետեւակայ
բանակն անցած ամսոյն վերջին օրերն իրենց ղե-
նուորական մեծ կրթութիւնները մեծափառ կայ-
սրի առջեւ կատարեցին եւ իրենց տեղերն եր-
թալու ծամբայ ելան: Ինքնակալը մասնաւոր իր
հրամանագրով մը աս կրթութիւններուն վրայ
ունեցած հաճութիւնը յայտնեց, եւ մասնաւորա-
պէս ձիաւորաց հրամանատար Լիհտելդայն իշ-
խանին իր շնորհակալութիւնը ծանոց:

ԳՈՂԱՆԸ

ՓԵՐԻՉ. 24 Սեպտեմբրի. Երեկ մեծափառ
կայսրը գեպ ի Զգուգկարդ Ծամբայ ելաւ, ուր
ամսոյն 25ին պիտ'որ հասնի: Նոյնպէս մայրաքա-
ղաք կեցող Ռուսական դեղոյան Գիւսեյեֆ կոմսն
եւ արտաքին գործոյ պաշտօնեայ Ալեքսանրի կոմսը
գեպ ի նոյն քաղաքը ծամբայ ելան:

— Կաղզիայի Պուգրէշ կեցող զորական Գու-
կան սեպուհը փառիղ եկաւ եւ չորս օրեքաւ որ

իշխանութեանց քնտրութիւններուն մէջ հաղիւ.
15 միութեան հակառակ պապականութիւնը կը գրու-
նուի: Այլ լինի վրայ հաստեղը իշխանութեանց միա-
նախ իւրեւ հաստատուն եւ եղած լմնցած գործը
սկիան համարիլ եւ աս կաղմուելու նոր տէրու-
թեան վրայ դրուելու, իշխանին վրայ սկիան խո-
տակցիլ: Զատերուն կալմիլն է որ թէ Կաղզիա
եւ թէ Ռուսաստան կ'ուզեն Կասաւի Կիկոզցոյ
երկրատարը իշխանը, հիմակաւն տիրոյ իշխա-
նին եղբայրը, նոյնտեղաց իշխան գնէլ:

— Կարբանդիէին եւ իր ընկերներուն դաւ-
տատունն անցած ամսոյն 24ին կատարուեցաւ,
գաւառորդը գողութեան մասնակից համարուող
չորս անձինքներն Բարդի ձիաւորածուսն անմեղ դա-
տեցին. իսկ միւս երեքէն կըրէն 8 տարուան իսկ
Գարբանդիէն եւ կըրէն 5 տարուան բանտի դա-
տարարեցին: Պիանգամայն վճռելին որ իրենց
զողոյած ամէն բաժանորդութեան թղթերն եւ
գարծընէն:

ԱՆԳՎԻՍ

ՀՆԿՈՒՄԱՆՐԱՆ վերջին թղթաբերին բերած
լրերը մինչեւ Օգոստոսի 31 կը հասնին, որոնց
գլխաւորները հետեւեալներն են: Անգղիացւոց
վիճակն երկնայով կը փոթաբանուի. մայրաքա-
ղաքի վերջին օրերն աւելի եւս տարածուե-
լու սկսած էր, շատ տեղեր գեռ հաւատարմ
մնացած հնգիկ գնդեր ապստամբութեան գրոշը
բացին եւ իրենց հրամանատարները սպաննէին
հաւա գեպ ի Տելհի ծամբայ ելան: Հնդկաստանի
ընդհանուր կառավար Լորտ Գէնթինին եւ զորաց
վերին հրամանատար Գոլին Գամբայի գորտի-
տին մէջ ապստամբաց գէպ՝ բռնելու ընթացքին
նկատմամբ սատակի գումարթիւն մը ծագած է,
որն որ նոյնտեղի եւրոպացւոց մեծ վախ կու տայ:
Հնդկաստանի մէջ Կէնթինի իր տկարութեան հա-
մար շատ առեկէ է, եւ կը կարծուի որ իր իսկ-
զման սղգու, միջոցներ չգործածելուն համար ա-
պստամբութիւնն այսչափ յառաջ գնաց: Պոմ-
պայի եւ Կալիպուպի մէջ գանուող հնգիկ զօր-
քերը կոտկածելի ընթացք մ'ունենալով՝ հարկ
եղաւ անոնց մեծ մասին ձեռքէն գէնքերն առնուլ:
Ուսի թագաւորութիւնն ապստամբաց գլխաւոր
կենդանին եղած է ուր ապստամբ զօրք կը զեւ-
տայ: — Հալլուգ զորապետը գեռ Գաւիբուրի

քով կեցած է, ուսկից քանի մ'ունգամ Հնդկաց
վրայ յարձակելով՝ անոնց մեծ ջարդ տուաւ եւ
շատ թնդածութիւնը ձեռք ձգեց: Կիբելսըն զօրա-
պետը մեծ գնդով մը գեպ ի Տելհի կը յառա-
ջանայ: Աս քաղքին առջեւը կեցող անգղիական
զօրաց համար կըսուի թէ մէքերնին մեծ տեղա-
հոսթիւն կը տիրէ, որովհետեւ յայտնի կը տես-
նեն որ իրենց ան փառագաւոր տեղը կենան եւ
անգաւոր հիւանդութեամբ ու թշնամեաց գրն-
դերէն ջարդուիլն անօգուտ է: Իրենց թիւը հի-
մայ 3500ի իջած է, որոնց միայն 1500ը եւրոպա-
ցի են: Տելհիի ապստամբներն ամէն օր նոր օգնու-
թիւն կընդունին, եւ պաշարի ստատիկ տուառու-
թիւն ունին: Ապստամբը իրենց ամէն գործողու-
թիւններն աղէկ կարգաւ որս թեմար կ'ընեն. անգ-
ղացւոց զնդերն իրենց լրտեսներովը լեցուն է,
որոնք անոնց բոլոր որոշումներն իրենց կը ծանու-
ցանեն: Քաղքին ապստամբաց վրայ նոր զօրապետ
մը հրամանատար դրուած է, որն որ մասնաւոր
հակառակիւն մը կ'ընէ, գոյէրն սպաննելու կու տայ
եւ առուտուրին պաշտպանութիւն կընէ: Իր կար-
գաւորութեամբն ամէն գոցուած խանութները նո-
րէն բալուեցան եւ ամէն մարդ իր գործը ապա-
հալութեամբ յառաջ կը սանի:

ԳԵՐՍԱՆԻՍ

ՀԿՈՒԴԱՆՐԱՆ կը գրեն թէ Աղեքանդր
Ռուսաց մեծափառ կայսրը Սեպտեմբրի 24ին
կէսօրէն ետքը նոյն մայրաքաղաքը հասաւ եւ շու-
գեկատաց կայսրանը Ալեքսանդրիկի թագաւորէն,
անոր քրոջմէն թագաւորանոց իշխանահիւն ու
թագաւորանոց իշխանէն զիմաւորուեցաւ, եւ
թագաւորանոցին բնակարանը տարուեցաւ: Եւ-
կորդ օրը (ամսոյն 25ին) Կաղզիայի Նաւոյէն
կայսրն ալ աս քաղաքը հասաւ: Հետեւակ ու
ձիաւոր զօրքը շոգեկառաց կայսրանէն մինչեւ
արքունի ծամբան յաւոր անցնելու փողոյներու եր-
կու կողմը շարուած կեցած էր: Ահարէն ետքը
ժամը 3ին երրոր մեծափառ հիւրին հասնելուն
նշան տրուեցաւ՝ մեծափառ թագաւորը արքայա-
գուն իշխաններուն հետ գնաց գնդը գլխաւորեց:
Կայսրն ու թագաւորը երկէն փառաւոր կառքի մը
մէջ մանելով երաժշտութեան ձայներուն մէջէն
արքունի պալատը գալին, իսկնց ետեւէն կ'եր-
թային արքայազուն իշխաններն ու կայսրն անհա-

